

Adatok Magyarország Odonata faunájához II.

BÁNKUTI Károly

ABSTRACT: (Data to the Odonata Fauna of Hungary, Part II.) Author lets known the data of 926 Odonata specimens (701 Zygoptera, 225 Anisoptera) belonging to 37 species from various localities of the territory of Hungary. Constant population of *Cordulegaster bidentatus* is remarkable in the Bakony Mts. The very rare *Sympetrum danae* last year appeared in some new spots of the northern part of Hungary.

BEVEZETÉS

Az elmúlt két év során (1990-91) gyűjtési naplómba 926 szitakötő példány (701 Zygoptera és 225 Anisoptera) un. szórvány adata került, melyek 37 fajhoz tartoznak. Ezek közt néhány 1985-ös adat is található, VARGA András gyöngyöshalászi lelőhelyű alkoholos anyagának adatai, mely az anyaghoz csak az elmúlt évben jutottam. Az alábbi adatok közül néhány feltétlenül kiemelésre kívánczok. Rétság belterületén egy névtelen, mindössze néhány száz méter hosszú kis pataknál, valamint a település fölötti legelőn került elő a *Pyrhosoma nymphula*, mely faj hazánkban szórványos előfordulása, bár az utóbbi években faunisztikai adatai gyarapodnak. A Bakonyból csak a legutóbbi időkben mutatták ki a *Cordulegaster bidentatus*-t, mindössze három példányban, amelyekből kettő a Vörös János-séd mellől való (TÓTH, 1985). A feltevések, miszerint ebben a völgyben állandó populációja él, beigazolódtak, hiszen PÁLFY Miklóssal 1990-ben néhány órát töltve a lelőhelyen 6 példányt regisztráltunk, ebből kettő nőstényt. Sajnos idő hiányában a faj lárváinak felkutatására tett erőfeszítéseink nem jártak eredménnyel, a biotóp azonban mindenképpen alkalmasnak tűnik szaporodására. A Vörös János-séd völgyében fogtunk *Somatochlora metallica*-t is, erről a lelőhelyről ez a második példány, emellett a faj az egyébként igen intenzíven kutatott Bakony-hegységből is mindössze néhány példányban ismert (TÓTH, 1985). A Mátrában a *Cordulia aenea* eddig csak a Búzás-völgyi-tó mellől került elő (TÓTH, 1987), újabb adatai a Mátrafüred fölötti Nagy-Sás-tóról származnak. A Rétság környéki szitakötő fauna kutatása során nem sikerült a *Libellula fulva*-t kimutatni (BÁNKUTI, 1986), most a Bánki-tónál egy frissen kibújt példány került kézre, amely a faj itteni tenyésését valószínűsíti. Meg kell még említeni a hazánkban igen ritka *Sympetrum danae* 1991. évi igen váratlan felbukkanását, hiszen Komáromból, Rétságáról és a Sátor-hegységből is előkerült. Utóbbi helyen augusztus elején VARGA Zoltán fedezte fel, de a hónap közepéig nagyobb számban volt megfigyelhető.

A faunisztikai adatokat alább közlöm, a fajok felsorolásában és elnevezésében AGUILAR - DOMMANGET - PRÉCHAC (1985) munkáját alapul véve. Az adatsorokban a többi állatcsoportnál alkalmazott módon, elől a közigazgatási egység vagy a hegység neve áll, ettől vesszővel elválasztva a tulajdonképpeni gyűjtőhely. Ezt a dátum, a példányszám, majd a gyűjtő neve követi, mely utóbbiaknál az alábbi rövidítésekkel alkalmaztam: BK = Bánkuti Károly, FN = Ferencsik Norbert, KL = KERÉK László, NL = Németh Lajos, PM = Pálffy Miklós, TT = Tóth Tamás, VA = Varga András. Tekintettel a hazai irodalom ezirányú bőségére, ezúttal mellőzöm a fajok rövid jellemzését, mint pl. faunaelem, gyakorisági kategória, repülési idő, stb.

A FAJOK JEGYZÉKE A GYŰJTÉSI ADATOKKAL

Calopteryx virgo (LINNÉ, 1758): Pénzesgyőr, Kőrösgyőr-p.: 1990.07.17., 2(1+1), BK; 1990.07.17., 3(2+1), PM.

Calopteryx splendens (HARRIS, 1782): Csabrendek, Meleg-víz: 1990.07.18., 9(4+5), BK; 1990.07.18., 12(8+4), PM - Gyepükaján, Meleg-víz: 1990.07.18., 9(6+3), BK; 1990.07.18., 7(4+3), PM - Ugod, Vörös János-séd: 1990.07.17., 1(1+0), BK - Pusztaberki, Derék-p.: 1988.05.18., 27(13+14), BK - Rétság, Fekete-p.: 1990.07.06., 3(2+1), PM.

Sympecma fusca (VANDER LINDEN, 1820): Tihany, Külső-tó: 1990.07.19., 2(0+2), BK; 1990.07.19., 2(1+1), PM - Gyöngyös, Sár-hegy, Szent-Anna-tó: 1990.05.14., 3(2+1), BK - Gyöngyös, Gyöngyössolymosi-tó: 1990.05.14., 4(3+1), BK - Gyöngyöshalász: 1985.08.10., 1(0+1), VA.

Lestes barbarus (FABRICIUS, 1798): Rétság, Szarándok: 1988.06.25., 34(16+18), BK; 1988.07.29., 1(1+0), BK; 1988.09.25., 5(5+0), BK - Gyöngyöshalász: 1985.08.10., 1(1+0), VA.

Lestes virens vestalis RAMBUR, 1842: Rétság, Szarándok: 1988.09.25., 5(5+0), BK.

Lestes sponsa (HANSEMANN, 1823): Rétság, Szarándok: 1990.07.01., 1(1+0), PM - Gyöngyöshalász: 1985.08.10., 2(2+0), VA.

Lestes dryas KIRBY, 1890: Rétság, Szarándok: 1988.05.30., 18(10+8), BK; 1988.06.25., 9(8+1), BK; 1988.07.29., 1(1+0), BK; 1989.05.28., 5(2+3), BK.

Platycnemis pennipes (PALLAS, 1771): Csabrendek, Meleg-víz: 1990.07.18., 13(9+4), BK; 1990.07.18., 17(8+9), PM - Gyepükaján, Meleg-víz: 1990.07.18., 14(9+5), BK; 1990.07.18., 15(8+7), PM - Devecser, Széki-tó: 1990.07.18., 2(2+0), BK; 1990.07.18., 1(0+1), PM - Farkasgyepő, Pisztrángos-tó: 1990.07.18., 19(14+5), BK; 1990.07.18., 16(10+6), PM - Ugod, Vörös-János-séd: 1990.07.17., 9(7+2), BK; 1990.07.17., 13(6+7), PM - Zirc, Szarvaskúti-tó: 1990.07.17., 18(11+7), BK; 1990.07.17. 25(12+13), PM - Bánk, Bánki-tó: 1988.05.13., 1(0+1), BK - Jánoshida, Tarna: 1988.6.08., 3(0+3), VA.

Pyrrhosoma nymphula (SULZER, 1776): Rétság: 1988.06.05., 1(0+1), FN - Rétság, legelő: 1988.06.21., 1(1+0), TT.

Ischnura elegans pontica SCHMIDT, 1939: Csabrendek, Meleg-víz: 1990.07.18., 4(2+2), BK; 1990.07.18., 3(1+2), PM - Gyepükaján, Meleg-víz: 1990.07.18., 8(7+1), BK; 1990.07.18., 9(5+4), PM - Devecser, Széki-tó: 1990.07.18., 4(3+1), BK; 1990.07.18., 4(2+2), PM - Farkasgyepő, Pisztrángos-tó: 1990.07.18., 4(4+0), BK; 1990.07.18., 4(4+0), BK; 1990.07.18., 2(1+1), PM - Zirc, Szarvaskúti-tó: 1990.07.17., 2(2+0), BK; 1990.07.17., 5(3+2), PM - Gyulafirátót, horgásztó: 1990.07.17., 2(2+0), BK; 1990.07.17., 3(1+2), PM - Tihany, belső-tó: 1990.07.19., 2(2+0), BK; 1990.07.19., 2(2+0), BK; 1990.07.19., 2(2+0), PM - Tihany, Külső-tó: 1990.07.19., 2(2+0), BK; 1990.07.19., 2(1+1), PM - Pusztaberki, Derék-p.: 1988.05.18., 2(1+1), BK - Rétság, Szarándok: 1988.05.30., 8(4+4), BK; 1989.05.28., 1(1+0), BK - Bánk, Bánki-tó: 1988.05.13., 2(0+2), BK - Jánoshida, Tarna: 1988.06.08., 1(1+0), VA - Gyöngyös, Sár-hegy, Szent-Anna-tó: 1990.05.14., 1(1+0), BK - Gyöngyös, Gyöngyössolymosi-tó: 1990.05.14., 3(3+0), BK - Gyöngyöshalász: 1985.08.10., 2(1+1), VA.

Ischnura pumilio (CHARPENTIER, 1825): Pusztaberki, Derék-p.: 1988.05.18., 1(1+0) BK - Rétság, Szarándok: 1988.05.30., 23(13+10), BK; 1988.06.25., 21(15+6), BK; 1988.07.29., 2(2+0), BK; 1989.05.28., 2(1+1), BK - Gyöngyös, Sár-hegy, Szent-Anna-tó: 1990.05.14., 2(1+1), BK - Gyöngyöshalász: 1990.08.10., 2(0+2), VA.

Coenagrion ornatum (SÉLYS-LONGCHAMPS, 1850): Pusztaberki, Derék-p.: 1988.05.18., 5(3+2), BK - Rétság, Fekete-p.: 1990.07.06., 1(1+0), PM.

Coenagrion puella (LINNÉ, 1750): Ugod, Vörös-János-séd: 1990.07.17., 3(3+0), BK; 1990.07.17., 4(3+1), PM - Zirc, Szarvaskúti-tó: 1990.07.17., 7(7+0), BK; 1990.07.17., 9(7+2), PM - Gyulafirátót, horgásztó: 1990.07.17., 2(2+0), BK; 1990.07.17., 2(2+0), PM - Börzsöny-hg., Mázsaház: 1990.08.11., 10(8+2), BK - Rétság, Szarándok: 1988.05.30., 17(15+2), BK; 1988.06.25., 18(17+1), BK; 1988.07.29., 6(6+0), BK; 1989.05.28., 3(3+0), BK - Gyöngyös, Sár-hegy, Szent-Anna-tó: 1990.05.14., 3(3+0), BK; 1990.05.17., 3(2+1), BK - Gyöngyös, Gyöngyössolymosi-tó: 1990.05.14., 12(8+4), BK - Mátrafüred, Nagy-sás-tó: 1990.05.15., 3(2+1), BK - Gyöngyöshalász: 1985.08.10., 3(0+3), VA.

Coenagrion pulchellum interruptum (CHARPENTIER, 1825): Tihany, Külső-tó: 1990.07.19., 9(7+2), BK; 1990.07.19., 10(9+1), PM - Rétság, Szarándok: 1988.05.30., 1(1+0), BK - Gyöngyös, Sár-hegy, Szent-Anna-tó: 1990.05.17., 1(1+0), BK - Gyöngyös, Gyöngyössolymosi-tó: 1990.05.14., 5(5+0), BK - Gyöngyöshalász: 1985.08.10., 1(1+0), VA.

Enallagma cyathigerum (CHARPENTIER, 1840): Csabrendek, Melegvíz 1990.07.18., 1(1+0), BK; 1990.07.18., 1(1+0), PM - Tihany, Belső-tó: 1990.07.19., 1(1+0), BK; 1990.07.19., 2(1+1), PM - Tihany, Külső-tó: 1990.07.19., 13(11+2), BK; 1990.07.19., 11(10+1), PM - Gyöngyöshalász: 1985.08.10., 1(1+0), VA.

Erythromma najas (HANSEMANN, 1823): Tihany, Belső-tó: 1990.07.19., 7(6+1), BK; 1990.07.19., 9(7+2), PM.

Erythromma viridulum (CHARPENTIER, 1840): Gyulafirátót, horgásztó: 1990.07.17., 15(12+3), BK; 1990.07.17., 20(12+8), PM - Tihany, Külső-tó: 1990.07.19., 8(7+1), BK; 1990.07.19., 7(5+2), PM - Gyöngyöshalász: 1985.08.10., 1(1+0), VA.

Gomphus vulgatissimus (LINNÉ, 1758): Szátok: 1988.05.31., 1(0+1), BK.

Aeshna cyanea (MÜLLER, 1764): Börzsöny-hg., Mázsaház: 1990.08.11., 5(4+1), BK - Sátor-hg., Dörgő: 1991.08.10., 7(5+2), BK; 1991.08.11., 2(2+0), BK.

Aeshna mixta LATREILLE, 1805: Börzsöny-hg., Királyháza: 1990.07.13., 1(0+1), PM - Börzsöny-hg., Mázsaház: 1990.08.11., 11(6+5), BK - Sátor-hg., Dörgő: 1991.08.10., 1(0+1), BK.

Aeshna affinis VANDER LINDEN, 1820: Vinye, országút: 1990.07.17., 3(3+0), NL - Ugod, Vörös-János-séd: 1990.07.17., 3(3+0), BK; 1990.07.17., 3(3+0), BK; 1990.07.17., 4(4+0), PM - Rétság, legelő: 1988.06.21., 1(1+0), TT - Rétság, Szarándok: 1988.06.25., 3(2+1), BK.

Anaciaeschna isosceles (MÜLLER, 1767): Tihany, Külső-tó: 1990.07.19., 1(0+1), BK; 1990.07.19., 1(1+0), PM.

Anax imperator LEACH, 1815: Gyulafirátót horgásztó: 1990.07.17., 1(1+0), BK; 1990.07.17., 1(1+0), PM - Tihany, Külsőtó: 1990.07.18., 3(3+0), BK; 1990.07.18., 2(2+0), PM - Gyöngyös, Sár-hegy, Szent-Anna-tó: 1990.05.17., 1(1+0) BK.

Cordulegaster bidentatus SÉLYS-LONGCHAMPS, 1843: Ungod, Vörös-János-séd: 1990.07.17., 3(2+1), BK; 1990.07.17., 3(2+1), PM.

Cordulia aenea (LINNÉ, 1758): Mátrafüred, Nagy-sás-tó: 1990.05.15., 3(3+0), BK.

Somatochlora metallica (VANDER LINDEN, 1825): Ugod, Vörös-János-séd: 1990.07.17., 1(1+0), BK.

Libellula depressa LINNÉ, 1758: Rétság, Szarándok: 1988.05.30., 4(3+1), BK; 1988.06.25., 1(1+0), BK; 1988.07.29., 1(1+0), BK; 1989.05.28., 1(1+0), BK; 1990.04.24., 1(0+1), PM.

Libellula fulva MÜLLER, 1764: Bánk, Bánki-tó: 1988.05.13., 1(0+1), BK.

Libellula quadrimaculata LINNÉ, 1758: Gyöngyös, Sár-hegy, Szent-anna-tó: 1990.05.14., 1(1+0), BK; 1990.05.17., 1(1+0), BK.

Orthetrum cancellatum (LINNÉ, 1758): Gyulafirátót, horgásztó: 1990.07.17., 1(1+0), BK; 1990.07.17., 1(1+0), PM - Tihany, Belső-tó: 1990.07.19., 3(3+0), BK; 1990.07.19., 2(2+0), PM - Tihany, Külső-tó: 1990.07.19., 7(6+1), BK; 1990.07.19., 5(5+0), PM.

Orthetrum coerulescens (FABRICIUS, 1798): Csabrendek, Melegvíz: 1990.07.18., 2(2+0), BK; 1990.07.18., 1(1+0), PM - Gyepükaján, Meleg-víz: 1990.07.18., 1(1+0), BK.

Orthetrum brunneum (FONSCOLOMBE, 1837): Balatonfüred, Koloska-völgy: 1990.07.19., 2(1+1), BK - Rétság, Fekete-p.: 1990.07.06., 4(2+2), PM - Rétság, Szarándok: 1988.07.29., 1(0+1), BK.

Crocothemis erythraea (BRULLÉ, 1832): Csabrendek, Meleg-víz: 1990.07.18., 1(1+0), BK - Gyulafirátót, horgásztó: 1990.07.17., 1(1+0), BK - Tihany, Külső-tó: 1990.07.19., 23(17+6), BK; 1990.07.07.19., 28(24+4), PM.

Sympetrum pedemontanum (ALLIONI, 1766): Devecser, Csigere-p.: 1990.08.28., 1(0+1), KL.

Sympetrum danae (SULZER, 1776): Komárom, 1991.08.16., 1(0+1), PM - Rétság, Szarándok: 1991.08.12., 3(3+0), FN; 1991.08.12., 3(3+0), PM - Sátor-hg., Dorgó: 1991.08.12., 4(3+1), BK.

Sympetrum sanguineum (MÜLLER, 1764): Börzsöny-hg., Mázsaház: 1990.08.11., 2(2+0), BK - Rétság, Szarándok: 1988.06.25., 1(1+0), BK; 1988.07.29., 3(3+0), BK - Sátor-hg., Dorgó: 1991.08.10., 18(11+7), BK; 1991.08.11., 7(4+3), BK.

Sympetrum vulgatum (LINNÉ, 1758): Vinye, országút: 1990.07.17., 2(0+2), NL - Ugod, Vörös-János-séd: 1990.07.17., 1(1+0), BK - Zamárdi, Balaton-part: 1990.07.02., 8(0+8), PM - Balatonfüred, Kolos-völgy: 1990.07.19., 1(0+1), BK - Tihany, Külső-tó (Tihany): 1990.07.19., 6(3+3), BK; 1990.07.19., 7(5+2), PM - Rétság, Fekete-p.: 1990.07.06., 1(1+0), PM.

IRODALOM

AGUILAR, J. d' - DOMMANGET, J.-L. - PRÉCHAC, R. (1985): Guide des Libellules d'Europe et d'Afrique du Nord - Delachaux et Niestlé, Neuchatel & Paris: 1-341.

BÁNKUTI, K. (1986): Rétság környékének szitakötő (Odonata) faunája - Fol. Hist.-nat. Mus. Matr., 11:21-30.

BÁNKUTI, K. (1989): Adatok Magyarország Odonata faunájához I. - Fol. Hist.-nat. Mus. Matr., 14: 77-79.

TÓTH, S. (1985): Adatok a Bakony hegység szitakötő faunájához (Insecta: Odonata) - fol. Mus. Hist.-nat. Bakonyiensis, 4: 43-84.

TÓTH, S. (1987): A Mátra-hegység szitakötő (Odonata) faunája - Fol. Hist.-nat. Mus. Matr., 12: 23-42.

BÁNKUTI Károly
Mátra Múzeum
H-3200 GYÖNGYÖS
Kossuth u. 40.